

Sta. GEHEIM

~~VERTROUWELIJK~~

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

MAANDOVERZICHT

No. 11 1969

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L L I G H E I D S D I E S TV E R T R O U W E L I J KMaandoverzicht no. 11 - 1969(Tijdvak 1-11-1969 t/m 30-11-1969)I N H O U D

No. 980.985

I	<u>Communisme Internationaal</u>	Blz.
	Noord-Vietnam na het overlijden van Ho Chi Minh	1
II	<u>De activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
	Discussiegrondslag voor het 23e CPN-congres	11
	Nieuwe CPN-afgevaardigde in de Eerste Kamer	12
	De communistische agitatie in het bedrijfsleven	13
III	<u>Activiteiten van de communistische Frontorganisaties</u>	
	Liquidatie Nederlandse Vredesbeweging	16
	Vereniging "Nederland-USSR" en reisbureau "Vernu"	16
	Het ANJV	17
IV	<u>Diversen</u>	
	Het anti-NAVO-congres te Amsterdam	18
	Roemeense spionage tegen de NAVO	23
	<u>Agenda</u>	27

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Noord-Vietnam na het overlijden van Ho Chi Minh

Op 3 september van dit jaar is Ho Chi Minh, de president van de Democratische Republiek Vietnam en voorzitter van de Noordvietnamese CP, overleden.

Ho Chi Minh kon zich de laatste jaren verheugen over grote aantallen bewonderaars vooral onder radicale jongeren. Bij demonstraties van allerlei aard werd zijn naam als een strijdkreet gescandeerd en werd zijn portret meegevoerd. Hij was, zoals zijn biograaf Jean Lacouture schreef, "half Gandhi, half Franciscaanse monnik" met een levensloop die avontuurlijker was dan die van Che Guevara. Hij was "deels een communistisch cosmopoliet, deels een nationalist met een bijna religieuze inborst", een man van wie de premier van het door communistische partizanen bedreigde Maleisië, Abdoel Rachman, zei: "Men kan niet ontkennen dat Ho Chi Minh een van de grootste mannen van deze eeuw was".

Het ontstaan van de Lao Dong partij

Ho Chi Minh, in 1892 geboren als zoon van een keizerlijk ambtenaar, heeft in de ontwikkeling van het georganiseerde communisme in het vroegere Indo-China van het begin af een belangrijke rol gespeeld. Reeds in 1911 verliet hij zijn geboorteland en na een zwerftocht van zeven jaar dook hij op in Parijs. In 1920 was hij een van de militante leden van de Franse socialistische partij, ijverend voor aansluiting van deze partij bij de Derde Internationale.

Als gevolg van deze pogingen tot aansluiting kwam het binnen de Franse socialistische partij tot een splitsing, waarbij de Franse communistische partij ontstond. Ho Chi Minh verwierf zich binnen deze partij in korte tijd zoveel faam, dat hij in 1923 als representant van de "onderdrukte koloniale volkeren" naar een congres van de "Krestintern" (Boeren Internationale) te Moskou werd afgevaardigd.

In 1924 nam hij als gedelegeerde van de Franse koloniën deel aan het vijfde Comintern-congres, waar hij - eerder dan MAO Tse-toeng - stelde dat de communistiche revoluties in de koloniale gebieden dienden te worden uitgevoerd door de boeren onder leiding van de communistische partij. In 1927 dook hij op in Hong Kong, waar hij er drie jaar later in slaagde een aantal communistisch georiënteerde emigrantenorganisaties samen te bundelen tot een Indo-Chinese CP, de Dong Duong Cong San Dang. Deze Indo-Chinese CP leek aanvankelijk tot in het binnenland van Vietnam vaste voet te krijgen. Echter, na het mislukken van een poging een oproer onder Vietnamese boeren te "annexeren", bleken de kansen voor de partij - vervolgd door de autoriteiten - verkeken.

Ho Chi Minh, toen nog Nguyen Ai Quok geheten, nam de wijk naar de Sowjet-Unie. In 1940 dook hij op in de Chinese provincie Kwangsi, waar hij een jaar later de Indo-Chinese emigrantenorganisaties wist te verenigen in een "front voor de strijd tegen het Franse en Japanse fascisme en imperialisme", de Viet Nam Doc Lap Dong Minh Hoi, daarbij gesteund door de Kwomintang en de geallieerden. Deze "Vietminh", waarvan slechts een kleine minderheid van communisten de kern vormde, begon zich toe te leggen op het opbouwen van een subversieve organisatie in het intussen door de Japanners gecontroleerde, maar officieel nog door de Fransen bestuurde Vietnam.

In 1945 riep Ho Chi Minh op tot een algemene opstand tegen de Japanners. Gesteund door Amerikaanse militaire hulp slaagde de Vietminh erin een deel van Tonkin op de Japanners te veroveren. Toen de Japanners in datzelfde jaar nog capituleerden, bezette de Vietminh Hanoi en verklaarde Vietnam onafhankelijk.

Om nu niet de indruk te wekken dat de communisten een greep naar de macht zouden hebben gedaan, werd niet meer gesproken van een Indo-Chinese CP. Inplaats daarvan werd een "Vereniging ter bestudering van het Marxisme" opgericht, terwijl tegelijkertijd naast de Vietminh in 1946 een nog breder front werd georganiseerd, de Lien Viet, zodat de regering van Ho Chi Minh zich gesteund wist door brede lagen van de bevolking. In maart 1946 werd de Vietnamese staat door de Fransen erkend als een autonoom gebied binnen een van de Franse Unie deel uitmakende Indo-Chinese federatie, zij het voor de eerste vijf jaar onder protectie van het Franse leger.

In de zomer van 1946 reisde Ho Chi Minh voor verdere besprekingen naar Parijs. De toen gevoerde onderhandelingen liepen echter zo slecht af, dat Ho Chi Minh opnieuw besloot tot het gebruik van revolutionair geweld. Onmiddellijk na zijn terugkeer in Vietnam barstte de strijd los. Zeven en een half jaar later zou deze leiden tot de nederlaag van het Franse expeditieleger, met als dramatisch hoogtepunt de slag rond Dien Bien Phoe.

In de tussenliggende jaren was er sprake van een belangrijke politieke ontwikkeling. Eind 1949 kwamen de troepen van MAO Tse-toeng tot aan de grens met Vietnam, waardoor Ho's Republiek de beschikking kreeg over faciliteiten in een door communisten beheerst achterland. Op gang komende internationale communistische steun maakte Ho Chi Minh minder afhankelijk van de niet-communistische elementen in eigen land. Tijdens het tweede partijcongres van de Indo-Chinese communistische partij in februari 1951 werd de tijd rijp geacht voor een openlijk optreden van de communisten in Vietnam. Hiertoe werd de communistische "Dang Lao Dong" opgericht, de "Vietnamese Arbeiderspartij". De Lien Viet werd in datzelfde jaar gefuseerd met de Vietminh.

Toepassing van het democratisch centralistisch organisatieprincipe had tot gevolg dat de leiding van de nieuwe organisatie formeel in handen kwam van communisten.

Fracties in de Lao Dong partij

Na het beëindigen van de strijd tegen de Fransen kreeg de Vietminh in 1954 bij het "accord van Genève" het bestuur over het noordelijk deel van Vietnam. De inrichting van de Democratische Republiek Noord-Vietnam werd voornamelijk bepaald door de pro-Chinezen in de Lao Dong partij, onder leiding van de toenmalige secretaris-generaal Truong Chinh. Deze pro-Chinezen stonden een volledige collectivisering van het land voor, die ze - na een aantal inleidende maatregelen - in de jaren 1954-1956 met geweld doorvoerden, waarbij enkele honderdduizenden "volksvijanden" de dood vonden. In 1956 kwam een einde aan dit schrikbewind. Enkele tienduizenden slachtoffers van het Truong Chinh-bewind werden uit de concentratiekampen ontslagen en in de pers werd vrijelijk over hun ervaringen geschreven.

De directe aanleiding tot deze koerswijziging vormde een boerenopstand in de provincie Nghe-An. Ho Chi Minh redde de situatie. De pro-Chinese fractie werd voor een belangrijk deel van haar macht beroofd. Truong Chinh werd afgezet als secretaris-generaal van de partij, in welke functie hij werd opgevolgd door Ho Chi Minh zelf, die in 1961 deze functie echter weer overdroeg aan Le Duan. Zelf bleef hij partijvoorzitter. Desondanks bleven de pro-Chinezen in de regering en tot op het hoogste niveau binnen de partij, het Politburo, vertegenwoordigd.

Deze situatie is tot op dit moment gecontinueerd. Ondanks het bestaan van min of meer duidelijk te onderscheiden fracties heeft de Noordvietnamese partijleiding zich altijd gekenmerkt door een vrij opmerkelijke stabiliteit. Belangrijke verschuivingen en zuiveringen bleven uit.

Deze stabiliteit is stellig een gevolg van de persoonlijke invloed van Ho Chi Minh, die de communistische partij door de jaren heen met vaste hand heeft bestuurd, waarbij hij als bemiddelaar boven de "fracties" bleef staan.

Ho Chi Minh's opvolging

De ontwikkelingen in Noord-Vietnam sinds het overlijden van Ho Chi Minh schijnen op het eerste gezicht niet te wijzen op een belangrijke en snelle wijziging van de door Ho in het verleden uitgestippelde koers. In zijn politiek testament, dat op 9 september door eerste partijsecretaris Le Duan openbaar werd gemaakt, riep Ho Chi Minh op de eenheid in de Lao Dong partij te bewaren, sprak hij zijn "smartelijke bezorgdheid" uit over de breuk tussen de Sowjet-Unie en China en spoorde hij het Vietnamese volk aan te blijven strijden tegen "de Amerikaanse agressors totdat de overwinning is behaald".

Als dit testament gehanteerd wordt als een richtlijn voor het handelen in de toekomst, dan zal er geen sprake zijn van ingrijpende koerswijzigingen. De verkiezing van de 81-jarige Vice-President Ton Duc Thang tot President van de republiek schijnt ook al niet als een teken van verandering gezien te moeten worden. In de eerste plaats is dit een continuering van de feitelijke toestand, die ontstond onmiddellijk na Ho Chi Minh's overlijden, toen Ton Duc Thang als diens plaatsvervanger Ho's functie van president overnam totdat een nieuwe president zou worden benoemd.

VERTROUWELIJK

In de tweede plaats doet het feit, dat Ton Duc Thang tot de hoogbejaarden gerekend moet worden en het feit dat hij "slechts" lid is van het centraal comité, vermoeden dat het hier gaat om een representatieve functie waaraan geen wezenlijke macht is verbonden.

Ho Chi Minh's belangrijkste functie, die van partij-voorzitter, is tot op dit moment vacant. De leiding van de partij is - overeenkomstig Ho's wens - opgedragen aan een collectivum bestaande uit Ho's "meest trouwe en toegewijde strijdmakkers" die daarop "zorgvuldig zijn voorbereid", zoals een gezamenlijk redactioneel artikel in de partijbladen Nhan Dan en Hoc Tap stelde, toen op 6 september deze beslissing aan de openbaarheid werd prijsgegeven.

Het artikel beloofde namens de partij plechtig "zich achter het vastberaden leidend collectief te scharen" en te streven naar hechte partijeenheid.

Hoewel in het artikel geen namen werden genoemd, was het al spoedig duidelijk dat het nieuwe Hanoi-collegium gelijk is aan het negen leden tellende Politburo van de Lao Dong partij. Behalve eerste partijsecretaris Le Duan maken hiervan deel uit Truong Chinh, de voorzitter van het parlement en Le Duan's belangrijkste rivaal; Pham Van Dong, eerste minister; Vo Nguyen Giap, minister van Defensie; en de vice-premiers Pham Hung en Le Thanh Nghi.

De drie overige leden zijn de adviseur van de Noordvietnamese onderhandelingsdelegatie in Parijs Le Duc Tho, de minister van Buitenlandse Zaken Nguyen Duy Trinh en de vice-voorzitter van het parlement en oud-ambassadeur in Peking Hoang Van Hoan. Terwijl Truong Chinh*), Le Duc Tho en Hoang Van Hoan door Vietnam kenners in het algemeen als pro-Chinees worden gekwalificeerd, bestaat ten aanzien van Le Duan, Pham Van Dong en Vo Nguyen Giap geen unanimité ten aanzien van de hen te verlenen kwalificatie. Door sommigen worden ze al dan niet als groep beschouwd als "neutraal" (d.w.z. in het Sino-Sowjet geschil), terwijl anderen hen een pro-Sowjet standpunt toebedelen.

Meer unanimité bestaat ten aanzien van een ander scheidingscriterium, te weten "orthodoxie in de leer".

---

*) Truong Chinh is de Vietnamese term voor "Lange Mars".

VERTROUWELIJK

Le Duan, Pham Van Dong en Vo Nguyen Giap worden dan algemeen aangeduid als "gematigd", terwijl Truong Chinh, Le Duc Tho, Pham Hung en Hoang Van Hoan als "dogmatisch" worden beschouwd. Overigens is ook aan de hand van dit criterium geen totale scheiding te maken in het Politburo. Twee leden ervan zijn door gebrek aan gegevens niet te plaatsen.

Dogmatici en gematigden

Het verschil in opvattingen tussen de "dogmatici" en de "gematigden" manifesteert zich vooral in hun gedachten over de wijze van oorlogvoering in Zuid-Vietnam en in hun opvattingen over de collectivisering van de landbouw. Tijdens een in 1968 gehouden rede ter gelegenheid van de herdenking van de 150e geboortedag van Karl Marx, stelde Truong Chinh ten aanzien van de strijd in Zuid-Vietnam: "Wij moeten de vijand aanvallen met het doel te vechten en te winnen. Maar soms, onder bepaalde omstandigheden, moeten wij ons terugtrekken met het doel tijd te winnen, de vijand te ontmoedigen en onze strijdkrachten te hergroeperen voor een nieuw offensief."

Dit betekent voor hem - zoals hij elders in zijn rede stelde - dat in Zuid-Vietnam "geen frontoorlog moet worden gevoerd en dat aan de Amerikaanse imperialisten niet de gelegenheid moet worden gegeven een strategie ten uitvoer te leggen, die erop gericht is het land te zilveren en bezet te houden".

Als belangrijkste taak voor het Zuiden ziet hij het "voeren van de strijd", terwijl het Noorden tot taak heeft het Zuiden in deze strijd te "ondersteunen en te leiden".

Volgens de bekende journalist Victor Zorza zou dit betekenen dat het Noorden slechts een minimum aan ondersteuning aan het Zuiden zou moeten geven, terwijl ook de infiltratie tot een minimum zou moeten worden teruggebracht.

Duidelijk is in ieder geval dat Truong Chinh voorstander is van een langdurige guerrilla van een - in vergelijking tot het verleden - meer beperkte schaal.

Le Duan daarentegen is - of was dit tenminste in het recente verleden - een uitgesproken voorstander van grootscheepse aanvallen met geregelde troepen *) en van een meer conventionele wijze van oorlogvoering.

---

*) Le Duan heeft in 1968 samen met de minister van Defensie Vo Nguyen Giap de stoot gegeven tot het mislukte Tet-offensief.

De minister van Defensie Vo Nguyen Giap sprak zich nog kort voor het overlijden van Ho Chi Minh uit in deze richting toen hij stelde dat de Verenigde Staten niet veel langer de strijd zouden kunnen blijven voeren op het niveau dat toen bereikt was.

Volgens commentator Zorza heeft Le Duan echter zijn standpunt van 1968 enigermate herzien. Naar Zorza's mening, een mening die hij baseert op het feit dat Le Duan zich dit jaar niet heeft uitgesproken voor het standpunt van Vo Nguyen Giap noch voor Truong Chinh's guerrilla-oorlog, is Le Duan voorstander van een snelle beëindiging van het conflict door het voeren van onderhandelingen. Dit zou echter een daaraan voorafgaand grootscheeps offensief te gebruiken als pressiemiddel allerminst uit behoeven te sluiten. Zeker is in ieder geval dat Le Duan zich niet schaart achter Truong Chinh's opvattingen in deze.

Een ander concreet geschilpunt tussen Truong Chinh en Le Duan heeft betrekking op de uitvoering van de collectivisatie in de landbouw. Truong Chinh is een voorstander van totale collectivisering en verzet zich fel tegen het zg. "gezins-contract-systeem" dat in 1966 geïntroduceerd werd op aanwijzingen van de provinciale partijcomité's, die direct ondergeschikt zijn aan het partijsecretariaat geleid door Le Duan.

Volgens dit "gezins-contract-systeem", waarvoor Le Duan niet alleen organisatorisch verantwoordelijk was, maar waarvan hij ook een groot voorstander was en is, werd aan individuele boerengezinnen land toegewezen, zodat elk gezin weer "eigen" grond kreeg te bewerken. Truong Chinh is van mening dat door dit systeem de "socialistische collectieve ondernemingen tot individuele ondernemingen" zijn geworden, wat betekent dat de coöperaties "tot een formaliteit worden" en dat "als hiermee niet onmiddellijk zal worden gestopt ..... de coöperaties zullen worden verzwakt en zullen desintegreren".

Truong Chinh roerde ook dit onderwerp aan in zijn rede bij de in het voorgaande genoemde Karl Marx herdenking toen hij stelde: "Het beheer van het land als collectief eigendom vertoont fouten en afwijkingen" en ".....we moeten aandacht besteden aan de consolidatie van de socialistische economie, een staats- en collectieve economie".

Truong Chinh en zijn medestanders zien dit "gezins-contract-systeem" als een symptoom van de neiging om "de dictatuur van het proletariaat af te zwakken, om de leidende rol van de werkende klasse en de communistische partij te verkleinen of te ontkennen".

Sterker nog, Truong Chinh ziet hierin een strategie, die erop gericht is het land "langzamerhand een liberaal bourgeois systeem te geven" en eventueel te "doen terugkeren tot het kapitalisme".

Voor Truong Chinh is een stringent doorgevoerde collectivisatie van de landbouw noodzakelijk in verband met de opbouw van het socialisme. Voor hem betekent dat in de eerste plaats de "institutionalisering van een orthodox socialistische maatschappijvorm".

Behalve deze collectivisatie is daarvoor ook nodig de onderdrukking van privé-eigendom en individueel initiatief en een grote nadruk op de dictatuur van het proletariaat. *)

Volgens Le Duan is voor een vruchtbare poging tot uitbouw van het socialisme noodzakelijk dat het individueel initiatief vooral onder de boeren niet wordt ingeperkt, dat niet alleen het standpunt van de partij bepalend is, maar dat ook specialisten een stem in het kapittel krijgen, waardoor inderdaad de "dictatuur van het proletariaat" tot uitdrukking komend in de leidende rol van de Lao Dongpartij wordt afgezwakt.

Belangrijk acht hij ook het overstappen van een oorlogs- naar een vredes-economie, teneinde meer aan de behoeften van de burgerbevolking tegemoet te kunnen komen. Voor Le Duan betekent dit dat de optimale uitbouw van het socialisme in Vietnam, waar hij zo snel mogelijk mee wil beginnen, afhankelijk is van de beslechting van de strijd in het Zuiden, een opvatting die Truong Chinh niet deelt. Hij wil immers een "langdurige strijd" op beperkte schaal waarbij Noord-Vietnam toch in aanzienlijke mate materiële hulp zal moeten bieden. Ook hij wenst onmiddellijk te beginnen met de opbouw van het socialisme. De totale uitbouw zou echter veel meer tijd mogen vergen dan in de opvatting van Le Duan.

Truong Chinh ziet de totale uitbouw als een doel op lange termijn, ter realisering waarvan wel onmiddellijk maatregelen genomen moeten worden, met die restrictie dat dit alleen mag gebeuren als de situatie dat toestaat.

---

*) Guardian, 29 okt.

Worden de meningsverschillen tussen de dogmatici en de gematigden naar een abstracter niveau gebracht, dan komt het erop neer dat naar de mening van Truong Chinh c.s. te weinig rekening wordt gehouden met de partij-ideologie, terwijl Le Duan en de zijnen van mening zijn dat er sprake is van een gevaarlijke verwaarlozing van praktische zaken en zij er impliciet blijk van geven van oordeel te zijn dat een star vasthouden aan de ideologie een rem kan betekenen op de ontwikkeling.

Samenvattend kan gesteld worden dat ten aanzien van het conflict in Zuid-Vietnam Truong Chinh c.s. voorstander schijnen te zijn van een langdurige guerrilla, terwijl Le Duan c.s. meer zouden voelen voor een geregelde strijd en een zo snel mogelijke beëindiging van het conflict, eventueel door het voeren van onderhandelingen. Voor beide groepen is het uiteindelijk doel de vestiging van het socialisme in Vietnam, hetgeen door Truong Chinh - in tegenstelling tot Le Duan - gezien wordt als een doel op langere termijn, waar wel nu al aan gewerkt moet worden echter voor zover de situatie dat toestaat. Een belangrijk intern strijdpunt in dit verband is de collectivisering van de landbouw. Truong Chinh wenst stringente doorvoering daarvan en ziet het "gezins-contract systeem", waarvan Le Duan een voorstander is, als een gevaarlijke deviatie, die eventueel zou kunnen leiden tot een terugkeren naar het kapitalisme.

Koersverandering in de toekomst ?

Gezien de diepgaande ideologisch gefundeerde meningsverschillen lijkt een voortduren van de huidige toestand niet waarschijnlijk, althans niet op lange termijn. Evenmin is het voorstelbaar dat op korte termijn deze kloof door het naar elkaar toegroeien van de opvattingen kan worden gedempt. Veeleer is een strijd om de macht te verwachten. Opvallend is in dit verband dat dit jaar voor het eerst op 1 oktober - China's nationale feestdag - alle Noordvietnamese kranten op hun voorpagina het portret van MAO-Tse-tung vertoonden, terwijl het partijdagblad Nhan Dan een lovend woord sprak over de gedachten van MAO.

Bovendien schijnt, zoals sommige waarnemers stellen, Truong Chinh sinds de dood van Ho Chi Minh meer in de openbaarheid te komen dan eerste partijsecretaris Le Duan, terwijl Le Duan steeds minder door de pers wordt geciteerd.

Dit zou kunnen wijzen op een verschuiving ten gunste van Truong Chinh en de zijnen. Het feit echter dat sinds de dood van Ho steeds weer opnieuw in de pers en door Radio Hanoi opgeroepen wordt de eenheid binnen de Lao Dong partij te bewaren, waarbij dan verwezen wordt naar Ho's politieke testament, zou erop kunnen wijzen dat de huidige partijleiding ondanks de bestaande meningsverschillen, de door Ho Chi Minh tot stand gebrachte "eenheid in verscheidenheid" wenst te handhaven, hoewel het evengoed zou kunnen betekenen dat Truong Chinh probeert de partij als een eenheid achter zijn opvattingen te krijgen. Het enige dat op dit moment met zekerheid kan worden gezegd is dat Le Duan (nog steeds) eerste partijsecretaris is. Of hierin in de naaste toekomst verandering zal komen is op dit moment zelfs niet te voorspellen. De toekomst zal het leren.

H O O F D S T U K I I

DE ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

Discussiegrondslag voor het 23ste CPN-congres

Ter voorbereiding van het 23ste congres van de CPN, dat van 6 tot 8 februari 1970 te Amsterdam zal worden gehouden, heeft "De Waarheid" op 7 november j.l. een uitvoerige discussiegrondslag gepubliceerd over de interne organisatie en de taken van de partij. Uitgangspunt voor deze discussiegrondslag, die in de CPN-afdelingen besproken dient te worden, is de stelling dat de CPN tot voornaamste taak heeft: "initiatiefneemster en organiserende kracht te zijn bij de vereniging van links". Daartoe acht men het van "beslissende betekenis" dat de partijafdelingen hun politieke activiteiten uitbreiden. Met nadruk wordt hierbij in de discussiegrondslag de aandacht gevestigd op het democratisch-centralistisch organisatieprincipe, dat door Lenin is ontworpen en opgelegd aan de communistische partijen.

"Het democratisch centralisme waarborgt de democratie in de partij en de eensgezinde uitvoering van de genomen besluiten. In deze wijze van organisatie ligt de garantie opgesloten dat de communistische partij onveranderlijk en met grote daadkracht opkomt voor de belangen van de werkers."

Op scherpe wijze worden "revisionistische" en "anarchistische" opvattingen afgewezen.

"De revisionistische opvatting ziet de agitatie en propaganda in openbare vergaderingen, in radio- en t.v.-uitzendingen en het optreden in parlementaire organen als de voornaamste activiteit van de partij, waarbij het organiseren en leiden van massa-acties voor de directe belangen en voor politieke doelstellingen van nationale en internationale aard worden verwaarloosd."

"De anarchistische opvattingen doen zich voor in de vorm van verwaarlozing van de partijorganisatie en ontkenning van de noodzaak van leiding en discipline."

"Zowel de revisionistische als de anarchistische opvattingen", zo vermeldt de discussiegrondslag verder, "worden stelselmatig van "buitenaf in de partij gepropageerd door allerlei groepjes, door boeken, blaadjes en de monopolite-pers." Hoewel een nadere uiteenzetting hier ontbreekt, kan aangenomen worden dat deze passage voornamelijk betrekking heeft op de activiteiten van een aantal dissidente commu-

nisten en links-radicalen studenten, activiteiten die de CPN niet wenst te tolereren, zeker niet als deze een voedingsbodem vinden in de partij.

De discussiegrondslag stelt dan ook dat weliswaar "de vrije meningsuiting voordat de besluiten genomen zijn" strikt moet worden verzekerd en dat "persoonlijk initiatief" en een "kritische geest" dienen te worden aangemoedigd, maar dat anderzijds "onafgebroken moet worden gestreden tegen intriganten, bewuste tweedrachtzaaiers, tegen klikken en fractievorming, alsook tegen slordig omspringen met financiën en "partijbezittingen."

Met deze publicatie - die eindigt met een dwingende oproep de positie van de partij in de bedrijven te versterken en nieuwe leden te werven - heeft het partijbestuur van de CPN kennelijk een poging willen doen om de activiteiten, het ideologisch bewustzijn en de wervingskracht van de partij te vergroten, vooral met het oog op de aanstaande verkiezingen.

Een tweede discussiegrondslag, waarin politieke vraagstukken van programmatische en ideologische aard zullen worden behandeld, zal begin december in "De Waarheid" worden gepubliceerd.

Nieuwe CPN-afgevaardigde in de Eerste Kamer

Met ingang van 14 november j.l. heeft mevrouw H.J. van Ommeren-Averink om gezondheidsredenen haar lidmaatschap van de Eerste Kamer beëindigd.

Mevrouw van Ommeren-Averink (56 jaar) die vanaf 1957 - met een onderbreking van februari 1966 tot maart 1967 - zitting had in de Eerste Kamer, kan gerekend worden tot de meest vooraanstaande CPN-functionarissen.

In de jaren 1931-1932 volgde zij een opleiding aan de Hogere Partijschool te Moskou; gedurende de oorlogsjaren nam zij in CPNverband actief deel aan het verzet; in 1946 werd zij gekozen in het partijbestuur van de CPN, een functie welke zij zonder onderbreking tot op heden heeft vervuld.

Als vertrouweling van "éminence grise" P. de Groot voerde zij vele vertrouwensopdrachten uit, met name op het terrein van de betrekkingen met andere communistische partijen.

Een van haar belangrijkste partijtaken op het ogenblik is haar

functie van politiek-secretaresse van de Nederlandse Vrouwenbeweging. In de Eerste Kamer is mevrouw van Ommeren-Averink inmiddels opgevolgd door de heer C. IJmkers, lid van het dagelijks bestuur van de CPN.

De communistische agitatie in het bedrijfsleven

De november-storm stak op

De maand november kenmerkte zich door een toegenomen arbeids-onrust en door een toename (in verscheidene CPN-districten) van het aantal bedrijfskranten en -manifesten. De in die CPN-publicaties neergelegde gedachten vestigden er de aandacht op, dat het geheel centraal geleid wordt. Vrijwel in alle bedrijfskranten en -manifesten werden de volgende punten aan de orde gesteld:

"Eensgezinde strijd, tegen de politiek van prijsstijgingen en loondruk van de regering-De Jong-Roolvink";
"Aktie is beslissend";
"De lonen moeten en kunnen omhoog";
"Geen man de poort uit";
"Eenheid van aktie voor een forse loonsverhoging";
"Tegen Roolvinks loonpolitiek";
"Vertrouwen in eigen kracht onder de werkers neemt toe";
"Eensgezinde aktie van georganiseerden en ongeorganiseerden onder leiding van aktie-komitees";
"Zelf ingrijpen";
"Toont Uw eensgezinde macht".

De invloed van dit propaganda- en agitatiemateriaal is wellicht groter dan zou blijken uit de wijze, waarop het vaak door de werknemers aan de poort van fabriek of werkplaats in ontvangst wordt genomen. Dat de partijleiding van de CPN en de beide leden van het "Landelijk bedrijfsbureau" hier althans van uitgaan, bleek wel uit de toename van het aantal pamfletten tijdens de laatste weken van de strokartonstaking en daarna. Het bleek eveneens uit de toename van het aantal looneisen en korte stakingen en de stakingsdreiging in diverse bedrijfstakken. Weliswaar had de CPN niet in al deze gevallen de hand gehad, maar duidelijk is wel, dat de strokartonstaking min of meer als "de vonk in het kruitvat" heeft gewerkt. Op de voorpagina van het communistische dagblad "De Waarheid" werd op 21 november j.l. gesteld:

"Het loonfront komt in beweging. Op steeds meer bedrijven worden looneisen of de eis voor een uitkering-ineens bij de directies op tafel gelegd."

De daarna gegeven opsomming van bedrijven, waar loonacties aan

de gang waren, was niet volledig, maar gaf toch wel enig beeld van de toegenomen arbeidsonrust, welke op 24 november l.l. "De Waarheid" deed schrijven:

"De actie voor hoger loon breidt zich uit en levert nieuwe successen op."

Het stormsein blijft gehesen

Dat de agitatie niet alleen beperkt bleef tot papier, was reeds gebleken uit het "adviseurschap" van de heer F.Meis tijdens de recente stakingen in oostelijk Groningen. In zijn functie van "stakingsadviseur" bleek de heer Meis een knap demagoog te zijn die zijn toehoorders bespeelde met eenvoudige argumenten.

De CPN partijvoorzitter H.J.Hoekstra merkte, volgens het verslag in "De Waarheid", tijdens zijn rede op 27-11-69 te Winschoten t.a.v. de gevoerde acties op:

"Dat is de eenheid van alle linkse krachten. Ons is meermalen gevraagd hoe wij ons dat dan wel voorstellen. Welnu, zoals in de strijd in de strokarton is gebeurd. (....) Een eenheid, die door de arbeiders zelf gesmeed wordt. Voor loonsverhoging en voor een betere CAO in de strokarton was de onverbreekelijke eenheid van socialisten, communisten, vakbondsmensen en gelovigen nodig. Dat is de eenheid, waartegen niemand bestand is en waarin werkelijk perspectief besloten ligt voor een nieuwe politiek in Nederland."

Sprekend over de ontwerp-wet "Wettelijke regeling van de werkstaking" zei de heer Hoekstra:

"Het is duidelijk dat het kabinet-de Jong met deze 'stakingswet' in de hand tegen stakingen wil optreden (....) Onze partij roept alle krachten op om te voorkomen dat deze anti-stakingswet er door komt. Vooral de NVV-bonden en afdelingen zullen hun stem tegen deze wet krachtig moeten verheffen."

Hieruit kan geconcludeerd worden, dat de leiding van de CPN de activiteiten van het door de partij in het leven geroepen "Voorlopig comité tegen de wettelijke regeling van de werkstaking" nog zal willen opvoeren.

Na de CPN partijvoorzitter sprak de heer Meis en hierover gaf "De Waarheid" o.m. het volgende weer:

"Spreker was van mening dat de strijd in de strokarton voor de arbeiders elders een voorbeeld is om onder leiding van zelf gekozen actiecomitees verbeteringen op de bedrijven af te dwingen. Meis wees nog op de grote betekenis, die de solidariteitscampagne in het hele land voor het welslagen van de strijd heeft gehad."

Een kortere samenvatting van de gevolgen van de strokartonstaking is moeilijk te geven, want inderdaad bracht deze staking een - soms felle - beweging op gang. Een beweging, die wel weer wat tot rust is gekomen, maar waarvan, blijkens het artikel "Stakers en Handenbinders" ("De Waarheid", 29 november 1969), de CPN nog grote verwachtingen heeft:

"Er is voor het komende jaar een forse loonsverhoging nodig, die voorbereid kan worden door het afdwingen van uitkeringen en tussentijdse verhogingen nú."

Dat het CPN-bedrijfsbureau (i.c. de heer Meis) hierin een rol zal willen gaan spelen, kan geconcludeerd worden uit:

"De komende CAO en de kwestie van uitkeringen nog over dit jaar kan en mag niet worden overgelaten aan onderhandelaars van vakbonden en ondernemersbonden die elkaar periodiek aan de conferentietafel treffen."

Hieraan werd in "De Waarheid" nog toegevoegd:

"De toestand, die wij zo langzamerhand kennen (.....) maakt op zich al duidelijk dat het afsluiten van langlopende CAO's verwerpelijk is."

Uit de loop van de onderhandelingen rond de CAO-vernieuwingen zal de CPN ongetwijfeld nieuwe munitie vergaren voor haar agitatie-kanonnade.

H O O F D S T U K   I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE FRONTORGANISATIES

Liquidatie Nederlandse Vredesbeweging

Op de begin oktober 1969 door mevrouw dr M.B. Minnaert-Goelingh en G. Maas uitgezonden circulaire, waarin werd medegedeeld, dat het maandblad "Vrede" niet meer zou verschijnen - zie hoofdstuk III van MO 10/1969 - is eind oktober de formele liquidatie gevolgd van de - communistische - Nederlandse Vredesbeweging. Aan deze, in opdracht van de CPN-leiding doorgevoerde maatregelen is geen ruchtbaarheid gegeven. Het kantoor van de Vredesbeweging, gevestigd in het pand Prinsengracht 840 te Amsterdam, is overgenomen door het in november '68 opgerichte "Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek" (IPSO), het politiek-wetenschappelijk bureau van de CPN - zie hoofdstuk II van MO 10/1969 -, dat al geruime tijd op dit adres was ondergebracht. NVR-secretaris Maas, sinds november '68 reeds verbonden aan het IPSO, kan dus op hetzelfde adres blijven werken.

Vereniging "Nederland-USSR" en reisbureau "Vernu"

Door de dissident-communistische Vereniging "Nederland-USSR" zijn dit jaar in de maand november ter herdenking van de Russische Oktoberrevolutie, feestelijke bijeenkomsten belegd in Amsterdam, Apeldoorn, Deventer en Rotterdam.

De bijeenkomsten in Amsterdam en Rotterdam, die werden opgeluisterd met een optreden van het Sowjet-Russische variété-ensemble "Estrada", trokken respectievelijk 1200 en 100 personen, die in Apeldoorn 80 en in Deventer 50 bezoekers.

De bijeenkomst in Amsterdam, die werd gehouden in "Carré", kreeg bijzondere nadruk door de aanwezigheid van de ambassadeur van de Sowjet-Unie en van vertegenwoordigers van Bulgarije, Cuba, de DDR, Hongarije, Polen, Roemenië en Tsjechoslowakije.

In Amsterdam en Rotterdam werden de aanwezigen speciaal geattendeerd op enkele goedkope reizen naar de Sowjet-Unie, die in april-mei '70 door "NU"- "Vernu" worden georganiseerd ter gelegenheid van de herdenking van de 100e geboortedag van Lenin en de viering van de 1e mei.

Het Algemeen Nederlands Jeugdverbond en de anderen

Kort voordat op 1 november '69 in Den Haag de demonstratieve bijeenkomst werd gehouden, georganiseerd door de jongerenorganisaties van de Nederlandse vakbonden, heeft het communistische Nederlandse Jeugdverbond (ANJV) een poging gedaan daaruit voor zichzelf politieke munt te slaan. Het ANJV - dat niets had uit te staan met de voorbereiding van deze vakbewegingsdemonstratie - stortte zich op 29 en 30 oktober in Amsterdam halsoverkop in de propaganda voor een "Eis-in"-bijeenkomst in "Krasnapolsky", waar namens ANJV, Katholieke Werkende Jongeren en NVV-jongeren afdeling Amsterdam, eisen voor de demonstratie van 1 november werden geformuleerd.

In het CPN-dagblad "De Waarheid" werd op 30 oktober, ter begeleiding van de "Eis-in"-bijeenkomst, een artikel gepubliceerd, waarin weliswaar niet werd gesteld dat het ANJV de demonstratie in Den Haag had georganiseerd, maar wel werd getracht de indruk te wekken dat de eisen, die daar aan de orde zouden komen, min of meer waren geïnspireerd door het ANJV.

Half november gaf het ANJV opnieuw blijk van belangstelling voor acties van niet-communistische jongeren. Op 14 november werd in "De Waarheid" vermeld, dat door het hoofdbestuur van het ANJV een brief was gezonden aan de minister van Defensie om adhesie te betuigen met acties van dienstplichtige soldaten.

H O O F D S T U K I V

DIVERSEN

Anti-NAVO-congres te Amsterdam

Op 21 en 22 november is in het RAI-congresgebouw te Amsterdam een anti-NAVO-congres gehouden, georganiseerd door de Nederlandse Studentenraad (NSR) in samenwerking met o.a. de Socialistische Jeugd (SJ) en de Bond van Dienstweigeraars (BVD). Voor dit congres waren vertegenwoordigers van tal van buitenlandse jongeren- en studentenorganisaties uitgenodigd. Het congres werd besloten met een demonstratieve optocht door Amsterdam.

Het congres als onderdeel van een internationale campagne

Het congres was een resultaat van sinds twee jaar telkens weer in de Westeuropese linkse studentenbewegingen opduikende plannen voor een grote internationale anti-NAVO-campagne, waarin de communistische IUS (Internationale Unie van Studenten, hoofdbureau te Praag) een stimulerende en coördinerende rol speelde.

Aanvankelijk zou het anti-NAVO-congres in België gehouden worden, althans volgens plannen die begin 1969 in kringen van vertegenwoordigers van Westeuropese linkse studentenorganisaties en in het Executieve Comité van de IUS werden besproken. Nadat echter een definitief voorstel daartoe, ingediend door een vertegenwoordiger van de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS), door diens eigen organisatie was verworpen, begon men de mogelijkheden daartoe in ons land te onderzoeken.

De vice-president van de IUS, K.Kielan, bezocht tot dat doel het in april j.l. te Wageningen gehouden NSR-congres, waar hij sprak met enkele NSR-leiders. Als de zaken toen al niet voor een goed deel geregeld werden, kregen ze in elk geval hun beslag tijdens een bespreking die een drietal NSR-vertegenwoordigers in juni te Praag met vertegenwoordigers van de IUS hadden. (Deze bespreking kwam tot stand op uitnodiging van de IUS.) Tijdens dit overleg werd zowel over het program als over de financiering van het congres gesproken. De afloop was echter vrijwel zeker teleurstellend: toen de NSR, de SJ en de "witte" BVD in augustus hun plannen officieel aankondigden, bleek de IUS zich daarvan weer te willen distantiëren.

Een matig succes

Het congres heeft - waarschijnlijk ook in verband hiermee - stellig niet geheel aan de verwachtingen van de organisatoren beantwoord. Vertegenwoordigers van de organisaties die deze internationale manifestatie hadden voorbereid, hadden nog tot kort voor het congres veel grotere aantallen deelnemers verwacht dan er tenslotte zijn opgekomen. Men had zelfs een moment gevreesd dat de zaal die gehuurd was (capaciteit 1500 plaatsen) te klein zou blijken te zijn; op vrijdagavond echter trok het congres niet meer dan ca 1000 belangstellenden, op zaterdag niet meer dan ca 600. Ook de deelname aan de demonstratieve optocht door Amsterdam bleef kennelijk beneden de verwachtingen. De "honderden" Franse, Belgische en Duitse studenten die zich - volgens de organisatoren - hadden aangekondigd, bleven weg. Met ongeveer 1200 vreedzame demonstranten maakte de stoet dan ook geen grote indruk.

Hoewel in de kring van de organisatoren de stemming na afloop enigszins gedrukt was en men niet van een geslaagd congres meende te kunnen spreken, was men toch positief over de mogelijkheden tot verdere acties, waarvoor op dit congres de voorwaarden geschapen waren. In gesprekken tussen de Nederlandse organisatoren en de vertegenwoordigers van buitenlandse organisaties werd men het er over eens dat deze acties sterker dan voorheen internationaal gecoördineerd zouden moeten worden.

De sprekers

Het congres verliep in een tamelijk matte stemming zonder bijzondere hoogtepunten. Voor een belangrijk deel hield dit verband met taalmoeilijkheden. De buitenlandse deelnemers, die voor enig vuurwerk hadden kunnen zorgen, konden blijkbaar slechts met moeite worden gevolgd. Door de vertalingen (soms achteraf) ging het effect van hun toespraken soms verloren. Anderzijds zagen de Nederlandse sprekers er op een zeker moment vanaf hun voordracht in het Engels te houden - zoals was afgesproken - zodat het contact tussen de Nederlandse en de ca 90 buitenlandse deelnemers ook daardoor bemoeilijkt werd.

Als eerste sprak Eric de Lange (NSR-secretaris voor pers en actie)

over de geschiedenis van de NAVO en over de noodzaak van de vorming van een internationaal anti-NAVO-front.

Vervolgens hield Bill Jones, een klandestien het land binnengesmokkelde Amerikaanse deserteur, een pleidooi voor voorlichting en steun aan Amerikaanse militairen in Europa en aan deserteurs en deden David Subako, een vertegenwoordiger van het "Pan-African Congress", en George Sangumba van de Angolese bevrijdingsbeweging "UNITA", een beroep op de "revolutionaire krachten in Europa" voor steun aan de verzetsbewegingen in Zuid-Afrika, Rhodesië, Angola, Guinee en Mozambique.

Achtereenvolgens spraken daarop Paul Dijkstra van het Universitair Asylfonds (UAF) over een betere opvang van vluchtelingen en deserteurs in Nederland, een Portugese deserteur over zijn oorlogservaringen in Angola en Guido Totté, een vertegenwoordiger van de Belgische "Socialistische Jonge Wachten" (SJW), over de NAVO als instrument van het imperialisme en kapitalisme.

Pietro Marcenaro, een vertegenwoordiger van de Italiaanse links-socialistische PSIUP, pleitte ervoor, dat de "nieuwe ervaringen" (zoals de Vietnamese oorlog en de sociale strijd, bijvoorbeeld in Italië) gestalte zouden krijgen in "nieuwe organisatievormen" en dat de arbeiders zich zouden verenigen tegen het imperialisme en tegen de heilige alliantie van de werkgevers: de NAVO.

Voor de Franse "Union Nationale des Etudiants de France" (UNEF) spraken Marc Olivier en een zekere Akin. Beiden riepen op tot actie, waarbij zij de congresgangers met name uitnodigden tot deelname aan een Europees congres voor studentenorganisaties, dat op 21 februari 1970 in Parijs zal worden gehouden.

Griekenland kreeg uiteraard bijzondere aandacht. Mevrouw Marie Jose van Nieuwstadt van het Nederlands Griekenland Comité ontlokte de congresgangers een sterke reactie met haar verzoek om steun aan een drie maanden durende "grootse inzamelingsactie" ten behoeve van het financieel noodlijdende linkse verzet in Griekenland. De Grieken Yannis Andricopoulos (van de studentenorganisatie EFEE), Dimitrof Manolakos en mevrouw Nathassa Zicku (van het Patriottisch Front) spraken over de militaire dictatuur in Griekenland en over de NAVO als instrument ter onderdrukking van het Griekse volk.

De Deen Erik Jensen gaf een toelichting op de geruchtmakende publicaties in Denemarken over geheime NAVO-zaken, waarbij hij recentelijk betrokken was geweest.

Het congres liep toen evenwel reeds ten einde en er was weinig belangstelling meer voor zijn in slecht Engels gehouden toespraak.

Een van de deelnemers die sterk voor actie pleitte was Maarten van Rossum (van de Socialistische Jeugd). Al het belastende materiaal dat over de NAVO bijeen was gebracht, aldus deze spreker, moest gebruikt worden om het publiek te overtuigen van de anti-democratische opzet van de NAVO.

"De strijd tegen de NAVO is een anti-kapitalistische strijd. "Er moet een gemeenschappelijke actiebasis worden gevonden voor allen "die aan deze strijd deelnemen", aldus de SJ-er.

De eerstvolgende "actie" was uiteraard de voor zaterdagmiddag geplande demonstratie door Amsterdam. Reeds teleurgesteld door de tamme afloop van het congres deed Erik de Lange een beroep op alle congresdeelnemers toch vooral aan deze demonstratie mee te doen, aangezien anders het congres geheel mislukt zou zijn.

De demonstratie

De demonstratie had een vreedzaam verloop, ondanks enkele pogingen van kleinere groepen om wanordelijkheden te veroorzaken. De ordedienst van de NSR en de SJ deed alle moeite om de deelnemers in de hand te houden. Afgezien van een paar korte zit-acties, o.a. de Dam, en een dreigende excursie van een groepje heethoofden in de richting van het kantoor van de Griekse luchtvaartmaatschappij, deden zich geen incidenten voor.

Opmerkelijk was, dat vooral de Franse deelnemers telkens weer tot fellere acties poogden aan te zetten. Na afloop van de eerste congresdag waren zij het, die voorstelden het program voor zaterdag te wijzigen en tot een meer militante manifestatie over te gaan. Tijdens de demonstratie waren het opnieuw deze Fransen die zich het minst van de ordedienst aantrokken en incidenten trachtten uit te lokken.

De demonstratie duurde ca twee uur. Om half zeven 's avonds werd de stoet op de Westermarkt ontbonden.

De "Follow-up"

Zoals aangekondigd, werden op zondagmiddag 23 november in het gebouw Akhnaton aan de O.Z.Voorburgwal 268 sectiegewijs actievergaderingen gehouden ter bespreking van de follow-up van het congres. Hoewel de organisatoren aanvankelijk bang waren, dat ook dit onderdeel van het anti-NAVO-congres ver beneden de verwachting zou blijven, vielen de belangstelling en de resultaten hun waarschijnlijk niet tegen.

Onder de ca 125 deelnemers bevonden zich ook buitenlanders. Onder hen waren o.a. drie Fransen, leden van de UNEF, onder wie Marc Olivier, één der vice-presidenten.

Er werd vergaderd in vijf secties, die de volgende onderwerpen behandelden:

1. Zuidelijk Afrika en Portugal. (Ca 30 deelnemers)
2. Acties in het leger. (60 deelnemers)
3. De militaristische wetenschap en bewapening.
4. Griekenland. (20 deelnemers)
5. Geschiedenisonderwijs m.b.t. de NAVO op scholen.

(Voor de secties 3 en 5 was vermoedelijk slechts weinig belangstelling).

Deze nabesprekingen, gericht op "actie", vormden waarschijnlijk het belangrijkste deel van de gehele anti-NAVO-manifestatie. Vooral in de acties en propaganda tegen het leger en vóór dienstweigering zal dit congres dan ook stellig nog lang blijven nawerken. Zo was het congres trouwens door de organisatoren opgevat: als een startpunt voor acties.

Of het ook bijdroeg tot de bereidheid tot samenwerking tussen de Nederlandse en verschillende buitenlandse oppositionele organisaties zal echter nog moeten blijken. Dit congres te Amsterdam was als "internationale" manifestatie geen groot succes. Het zou echter een stimulans kunnen zijn voor verdere internationale activiteiten. Mogelijk zal dit effect op het congres dat in februari te Parijs wordt gehouden enigszins gemeten kunnen worden.

ROEMEENSE SPIONAGE TEGEN DE NAVO

De zaak Roussilhe

Op 4 augustus j.l. werd te Brussel aangehouden de Fransman Roussilhe, tegen wie ernstige verdenking van spionage was gerezen. Een tas, welke Roussilhe op het tijdstip van de aanhouding bij zich had, bevatte onder meer enkele "zeer geheim" gerubriceerde NAVO-documenten. Roussilhe bekende gedurende ongeveer zeven jaar werkzaam te zijn geweest als agent voor de Roemeense inlichtingendienst.

Levensloop

Francis Roussilhe werd op 14 november 1929 geboren te Argenteuil, Frankrijk. Hij bezit de Franse nationaliteit.

In oktober 1952 trad hij in dienst bij het hoofdkwartier van de NAVO, dat toen nog in Parijs was gevestigd.

Roussilhe werkte aanvankelijk op de reproductiekamer. Later werd hij bewakingsbeambte en vervolgens employé op de stencilkamer. In februari 1964 deed hij zijn intrede op het NAVO-Documentatie- en Vertaalcentrum. Bij de verplaatsing van de NAVO in de zomer 1967 naar Brussel kreeg Roussilhe een leidende functie bij genoemd documentatie- en Vertaalcentrum. Uit hoofde van zijn functie had hij toegang tot stukken, gerubriceerd van Vertrouwelijk tot en met Zeer Geheim.

Zijn gezin bleef in Parijs wonen; hij betrok een flatwoning in Brussel.

Recruterings

Omstreeks 1961/62 verhandelde Roussilhe, om zijn inkomen wat aan te vullen, paté de foie gras onder zijn collega's.

Op zekere dag werd hij benaderd door een hem onbekende man, die zich Michel noemde. Michel vertelde door een collega van Roussilhe naar hem te zijn verwezen en paté de foie gras te willen kopen. In de loop van één jaar kocht deze Michel paté van Roussilhe voor een bedrag van ongeveer 1.500.000 (oude) Franse francs.

Op een gegeven moment vertelde Michel dat hij een Roemeense exporteur was en vroeg hij zijn "vriend Roussilhe" om inlichtingen over het conserveren van levensmiddelen.

Korte tijd daarna begon hij om niet-gerubriceerd NAVO-materiaal te vragen, welke verzoeken door Roussilhe werden ingewilligd.

Geleidelijk aan wist Michel Roussilhe te bewegen tot het leveren van gerubriceerde NAVO-stukken. Roemenië, zo voerde Michel aan, wilde zich wat afzijdig blijven houden van de Russen en dus zou iedere inlichting, die het zijn land mogelijk zou maken zich aan de Russische invloedssfeer te onttrekken, nuttig zijn.

Manipulatie

Tegen 1964 begon Roussilhe met het tegen betaling leveren van gerubriceerde NAVO-materiaal. Aanvankelijk gaf hij de documenten aan Michel, die ze hem de volgende dag terugbezorgde. De ontmoetingen waarbij de materiaal-overdracht geschiedde werden tevoren afgesproken en vonden iedere maand plaats. Iedere drie maanden koos Michel een ander ontmoetingspunt. Weldra begon Michel aan te geven welke documenten hij wilde hebben, soms zelfs met opgave van het stuknummer (zie hieronder: "de zaak Imre").

Ongeveer twee jaar vóórdat de NAVO naar Brussel verhuisde werd Roussilhe geïnstrueerd in het gebruik van een Minox-camera. Sindsdien fotografeerde hij de stukken op zijn kantoor en later in zijn appartement te Brussel.

Toen Roussilhe aanvankelijk niet met de NAVO mee wilde verhuizen van Parijs naar Brussel, dreigde Michel Roussilhe's activiteiten bekend te zullen maken, waarop Roussilhe onder deze druk besloot met de NAVO te verhuizen. Materiaal-overdracht bleef in Parijs plaatsvinden, steeds tijdens de weekends die Roussilhe bij zijn gezin doorbracht. In het voorjaar van 1968 ontmoette Michel Roussilhe ook tweemaal in Brussel, volgens Michel ter morele ondersteuning van Roussilhe en omdat Michel enige omvangrijke documenten zelf wilde fotograferen. Tegen het eind van het jaar 1968 kondigde Michel plotseling aan te zullen vertrekken en stelde hij Roussilhe voor aan zijn opvolger, een Roemeen, die zich Jean noemde. De regelmatige ontmoetingen - o.m. materiaal-overdracht - nu met Jean, bleven doorgaan.

De laatste ontmoeting vond in juni 1969 plaats in Parijs.

Gedurende zijn hele spionage-"loopbaan" weigerde Roussilhe gebruik te maken van zg. "dode brievenbussen", noch voelde hij ervoor om, voorafgaand aan een ontmoeting, waarschuwingstekens te gebruiken. Zowel Michel als Jean zijn inmiddels als officieren van de Roemeense

inlichtingendienst geïdentificeerd, t.w.

Michel : Caraman, Mihail(11-11-28)
van 1958 tot 1969 handelsraad bij de Roemeense
Ambassade te Parijs.

Jean : Tomescu, Ion (17-3-33)
sedert oktober 1966 2e secretaris bij de
Roemeense Delegatie bij de UNESCO te Parijs.

Geleverd materiaal

Roussilhe kon zich bij zijn arrestatie niet herinneren hoe groot het aantal NAVO-stukken was, dat hij in de loop van de tijd de Roemeense Inlichtingendienst in handen had gespeeld.

Op grond van ervaringen elders opgedaan moet aangenomen worden dat de Roemeense Inlichtingendienst een groot deel van het via Roussilhe verkregen materiaal aan de Russische Inlichtingendienst in handen heeft gespeeld.

Betaling

Roussilhe schatte voor zijn inlichtingenwerk in totaal ongeveer 1.000.000 Belgische francs te hebben ontvangen.

Slotopmerkingen

Eens te meer wordt door deze zaak de aandacht gevestigd op de Roemeense inlichtingen-activiteiten tegen de NAVO.

Dat de Roemenen in deze sector bijzonder actief zijn, wordt mede geïllustreerd door de zaak Imre, die zich gedeeltelijk gelijktijdig met de zaak Roussilhe afspeelde.

Nahit Imre, Turks lid van het Secretariaat van de NAVO, werd in oktober 1968 op heterdaad betrapt bij het fotocopieren van geheime stukken. Aanvankelijk, hij was toen nog werkzaam op de Turkse Ambassade in Parijs, fungeerde hij als agent voor de Joegoslavische Inlichtingendienst.

In 1964 werd hij, door een medewerker van de Roemeense Inlichtingendienst, geconfronteerd met zijn werkzaamheden voor de Joegoslavische Inlichtingendienst en op grond daarvan door de Roemeense Inlichtingen-

dienst gerecruteerd.

Sinds 1966 spioneerde hij t.b.v. laatstgenoemde dienst bij de NAVO; van hem waren de gegevens afkomstig die Michel in staat stelden bepaalde NAVO-documenten onder vermelding van het stuknummer, aan Roussilhe te vragen.

Dat de Roemenen met twee agenten binnen de NAVO in een voortreffelijke informatiepositie verkeerden, behoeft geen betoog.

Vermeldenswaard zijn tenslotte nog de volgende Roemeense inlichtingenactiviteiten tegen de NAVO:

- In 1963 werd Cornel Rizu, 3e secretaris van de Roemeense Ambassade in Ankara, betrapt bij het kopiëren van NAVO-documenten. Hij werd persona non grata verklaard.
- Mariu Tincu, die 2e secretaris was op de Roemeense Ambassade te Brussel, werd op 25 oktober 1968 aangehouden op beschuldiging van spionage. Zijn belangstelling ging voornamelijk uit naar gegevens omtrent NAVO-personeel, Roemeense vluchtelingen en UNO-vluchtelingen. Op grond van zijn activiteiten werd hij uitgewezen.

In augustus j.l. vond in Parijs wederom een aantal arrestaties plaats i.v.m. Roemeense spionage - in samenhang met Joegoslavische inlichtingenactiviteit - tegen de NAVO.

Het Westen dient dan ook voor ogen te houden dat in de Oostbloklanden - ook al volgen enkele van deze landen een zelfstandiger koers dan voorheen - op het stuk van spionage nog steeds, onder leiding van de SU, een nauwe samenwerking bestaat.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
21 dec. 1969	Landdag onderwijsfront voor middelbare scholieren.	Utrecht	Onderwijsfront.
Na de kerst 1969	"Winter"-universiteit.	Amsterdam	Studentenactivisten.
Begin 1970	8e Algemene vergadering.	?	Wereldfed.v.Dem.Jeugd (WFDJ).
6-8 febr. 1970	23e Congres.	Amsterdam	CPN.
21 febr. 1970	Europese conferentie tegen imperialisme en kapitalisme.	Parijs	Georganiseerd door militante linkse studenten (vermoedelijk uit Frankrijk).
22 april 1970	Herdenkingsdag geboorte Lenin.		
26-30 april 1970	5e Internationale medische congres.	Parijs	Féd.Int. des Rés. (FIR).
1970	7e Congres.	Cuba	Int.Org.v.Journ.(IOJ).